

Elsa Helovuori

KASVATUSTIETEIDEN OPISKELIJOIDEN NÄKEMYKSIÄ ATTRIBUUTIOIDEN VAIKUTUKSESTA OPISKELUMOTIVAATIOON

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Joulukuu 2022

TIIVISTELMÄ

Elsa Helovuuo: Kasvatustieteiden opiskelijoiden näkemyksiä attribuutioiden vaikutuksesta opiskelumotivaatioon
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden tutkinto-ohjelma, elinikäinen oppiminen ja kasvatus
Joulukuu 2022

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Tampereen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoiden näkemyksiä attribuutioiden vaikutuksesta heidän opiskelumotivaatioonsa. Attribuutiolla tarkoitetaan yksilön tapaa selittää onnistumisiaan ja epäonnistumisiaan itselleen. Tutkimuksessa hyödynnettiin Weinerin attribuutioteorian kolmea ulottuvuutta: syyn sijaintia, syyn pysyvyyttä ja syyn kontrolloitavuutta. Lisäksi teoreettisena viitekehystenä hyödynnettiin motivaatiota opintojen näkökulmasta.

Tutkimusaineisto kerättiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, joka sisälsi monivalintakysymyksiä sekä avoimia kysymyksiä. Tutkimusaineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin sekä luokittelun keinoin. Ensiksi haluttiin selvittää yleisesti opiskelijoilla ilmeneviä attribuutioita. Seuraavaksi tarkasteltiin opiskelumotivaatiota lisääviä ja laskevia attribuutioita sekä sellaisia attribuutioita, jotka eivät vaikuta opiskelumotivaatioon yksilön menestyessä opinnoissaan. Lopuksi selvitettiin, kokevatko opiskelijat attribuutioiden vaikuttavan heidän opiskelumotivaatioonsa ja kuinka paljon.

Tuloksista käy ilmi, että tutkimuksen vastaajajoukko on lähtökohtaisesti onnistumismotivoituneita, sillä menestymistilanteissa sisäiset attribuutiot korostuivat, kun taas epäonnistumistilanteissa muuttuvat attribuutiot korostuivat. Opiskelumotivaatiota laskevat syyt ovat usein muuttuvia, mikä tukee ajatusta onnistumismotivoituneesta opiskelijasta. Tuloksista näkyy myös vastaajien kiinnostus omaa alaa kohtaan. Menestystä selitetään aiheen kiinnostavuudella ja motivaatiota lisänneiksi syiksi mainitaan menestymistilanteissa uuden oppiminen ja epäonnistumistilanteissa oppimisen nälkä. Motivaatiota laskeviksi syiksi mainitaan muun muassa aiheen kiinnostamattomuus tai vaikeus, kokemus oman vaivannäön hyödyttömyydestä sekä tiedostettu panostamattomuus. Näistä viimeinen kertoo yliopistosta tutkimuksen toteutusympäristönä. Yliopisto tutkimuksen kontekstina näkyy myös esimerkiksi motivaatiota lisäävissä attribuutioissa, joissa mainitaan priorisoinnin pakollisuus. Menestymistilanteissa motivaatioon vaikuttamattomat syyt ovat yleisesti ulkoisia. Kaiken kaikkiaan opiskelijat kokevat attribuutioiden vaikuttavan heidän opiskelumotivaatioonsa melko paljon.

Avainsanat: opiskelumotivaatio, motivaatio, attribuutio, attribuutioteoria, korkeakoulutus

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	TEOREETTINEN VIIITEKEHYS	6
2.1	Attribuutio käsitteenä	6
2.2	Weinerin attribuutioteorian kolme ulottuvuutta.....	7
2.2.1	<i>Syy sijainti</i>	7
2.2.2	<i>Syyn pysyvyys</i>	8
2.2.3	<i>Syyn kontrolloitavuus</i>	9
2.3	Motivaatio käsitteenä ja osana opintoja	11
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	14
3.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	14
3.2	Aineiston hankinta.....	15
3.3	Vastaajat	16
3.4	Attribuutioihin liittyvien kysymysten analyysi	17
4	TULOKSET	19
4.1	Opiskelijoilla ilmenneet attribuutiot.....	19
4.1.1	<i>Menestystä selittävät attribuutiot</i>	19
4.1.2	<i>Epäonnistumista selittävät attribuutiot</i>	22
4.2	Attribuutioiden vaikutus motivaatioon opiskelijoiden näkemysten perusteella	24
4.2.1	<i>Opiskelumotivaatiota lisänneet attribuutiot</i>	24
4.2.2	<i>Opiskelumotivaatiota laskeneet attribuutiot</i>	26
4.2.3	<i>Attribuutiot, jotka eivät vaikuta opiskelumotivaatioon menestymistilanteessa</i>	27
4.2.4	<i>Attribuutioiden vaikutus opiskelumotivaatioon</i>	27
5	TULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
6	POHDINTA	30
6.1	Tulosten pohdinta	30
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	31
6.3	Jatkotutkimusehdotukset	31
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	35
	Liite 1: Microsoft Forms -kyselylomake.....	35
	Liite 2: Matriisit opiskelijoilla ilmenneistä attribuutioista	38

1 JOHDANTO

Opiskelijan motivaatio on monen tekijän summa, ja siihen vaikuttaa sekä yksilön oma toiminta että yksilöstä riippumattomat tekijät. Yksi opiskelumotivaatioon vaikuttava tekijä on attribuutio. Attribuutiolla tarkoitetaan yksilön tapaa selittää itselleen onnistumisiaan ja epäonnistumisiaan. Mikä menestyksen tai epäonnistumisen taustalla oleva syy on? Omien attribuutioiden reflektointi opiskelijana on tärkeää, sillä attribuutioilla voi olla isokin rooli opiskelumotivaation ylläpitämisessä, opintoihin orientoitumisessa ja kokonaisvaltaisesti oppijana kehittämisessä.

Opiskelumotivaatio on laajalti tutkittu aihe psykologian sekä kasvatustieteen tutkimusaloilla. Motivaatiota ja attribuutioita on tutkittu paljon varsinkin kansainvälisesti. Useissa tutkimuksissa motivaatiota ja attribuutioita tarkastellaan tietyistä näkökulmasta, kuten etnisen taustan, kielten opiskelun, opiskelijan kiinnostuksen kohteiden tai eri oppiaineiden välisten erojen näkökulmasta (Sutantoputri & Watt, 2012; Soriano-Ferrer & Alonso-Blanco, 2020; Sorić & Palekčić, 2009; Vuletich ym., 2019). Näyttää siltä, että kansainvälisissä tutkimuksissa tutkimuskohteena on kuitenkin usein yläaste- ja lukioikäiset opiskelijat. Lisäksi Suomessa kyseistä ilmiötä ei ole tutkittu juuri lainkaan opiskelijoiden näkökulmasta. Tämän tutkimusaukon vuoksi koen tutkimukseni tärkeäksi.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää kasvatustieteiden opiskelijoiden näkemyksiä attribuutioista ja niiden vaikutuksesta heidän opiskelumotivaatioonsa. Tarkoitukseni on selvittää, millaisia attribuutioita opiskelijoilla ilmenee ja millaiset attribuutiot opiskelijoiden mielestä vahvistavat ja heikentävät heidän opiskelumotivaatiotaan. Tutkimuksessani nojaan Weinerin (2014) attribuutioteoriaan ja sen kolmeen ulottuvuuteen, joita ovat syyn sijainti, syyn pysyvyys ja syyn kontrolloitavuus.

Aluksi käyn läpi tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen sekä tutkimuksen toteutuksen. Näiden jälkeen siirryn tutkimuksen tuloksiin ja niistä heränneisiin johtopäätöksiin sekä pohdintaan.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tämän tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä toimii attribuutiot, Weinerin attribuutioteoria sekä opiskelumotivaatio käsitteenä. Tärkeimpänä teoreettisena taustanani toimii Weinerin attribuutioteorian kolme ulottuvuutta: syyn sijainti, syyn pysyvyys ja syyn kontrolloitavuus. Nämä ulottuvuudet ovat myös merkittävässä roolissa tämän tutkimuksen aineiston analyysissä. Täten tulen ensiksi avaamaan attribuutiota käsitteenä sekä käymään läpi Weinerin teorian peruselementit ja liittämään ne opiskelukontekstiin. Tämän jälkeen aion selittää auki motivaation käsitteen opiskelun näkökulmasta.

2.1 *Attribuutio käsitteenä*

Attribuutiolla tarkoitetaan yksilön tapaa selittää onnistumisiaan ja epäonnistumisiaan itselleen. Weinerin (2014) mukaan attribuutio tarkoittaa syytä tai selitystä jollekin tapahtumalle tai lopputulokselle. Käsitteen ytimenä on siis löytää kausaalisuhteita asioiden väliltä: Miksi asiasta x seurasi asia y ja mistä syyt ja seuraukset kumpusivat? Opiskelija voi selittää itselleen onnistumistaan tai epäonnistumistaan esimerkiksi tentissä usealla eri tavalla: Syynä voi olla silkka tuuri, tentin helppous tai omat kyvyt.

Attribuutioilla on yhteys yksilön odotuksiin tulevasta. Ruohotien (1998) mukaan syiden selitykset vaikuttavat odotuksiin ja täten suuntaavat käyttäytymistä ja sen voimakkuutta. Attribuutiot myös kehittyvät yksilön kokonaisvaltaisen kehityksen mukana ja voivatkin muovautua varsinkin kognitiivisen kypsyystason kehityksen myötä (Peltonen & Ruohotie, 1992). Näin ollen eroavaisuudet opiskelijoiden attribuutiotulkintoissa voidaan selittää sekä yksilöllisten piirteiden, mutta myös kognitiivisen kypsyystason avulla.

Attribuutioilla on nähty olevan selkeä yhteys opintoihin, koulumenestykseen ja opiskelumotivaatioon. Forsythin (1990) mukaan koulumenestyksellä on selkeä vaikutus yksilön attribuutiotulkintoihin. Näitä tulkintoja tulen käymään läpi

tarkemmin tarkastellessani jokaista Weinerin teorian ulottuvuutta. Seuraavaksi käyn läpi edellä mainitun Weinerin (1985 & 2014) attribuutioteorian, jonka avulla selittävät syyt voidaan jakaa kolmeen eri dimensioon eli ulottuvuuteen.

2.2 Weinerin attribuutioteorian kolme ulottuvuutta

Weiner (2014) attribuutioteoriassa tapahtumille etsittävät syyt jaetaan kolmeen eri dimensioon: syyn sijaintiin, pysyvyyteen ja kontrolloitavuuteen. Kaikki dimensiot vaikuttavat emotionaalisiin kokemuksiin, kuten vihaan, kiitollisuuteen tai ylpeyteen ja näin ollen ne ovat merkittävässä roolissa esimerkiksi itsetunnon vahvistamisessa, motivaation ylläpitämisessä sekä tavoiteodotuksien suuntaamisessa (Weiner, 1985 & 2014). Seuraavaksi esittelen näitä kolmea ulottuvuutta tarkemmin opiskelukontekstista käsin tarkastellen myös jokaisen ulottuvuuden emotionaalisia vaikutuksia.

2.2.1 Syyn sijainti

Syyn sijainnilla (eng. causal locus) tarkoitetaan sitä, onko tapahtuman tai lopputuloksen syy ympäristöön vai henkilöön itseensä liittyvä (Weiner, 2014). Kokeessa menestymisen selittäminen omilla kyvyillä on yksilöön liittyvä, sisäinen syy. Toisaalta, kun yksilö ajattelee kokeessa menestymisen johtuvan hyvästä tuurista tai kokeen helppoudesta, on kyseessä ympäristöön liittyvä, ulkoinen syy. Weiner (2014) painottaa kuitenkin, etteivät kaikki koe syyn sijaintia aina samalla tavalla: toiselle tuuri on selkeästi ulkoinen syy, kun taas toinen ajattelee olevansa onnekas ihminen, jolloin onnekkuus ymmärretään sisäiseksi syyksi.

Syyn sijainnin ulottuvuuteen liittyy Weinerin (1985) mukaan vahvasti se, millaisia tunteita onnistumisista ja epäonnistumisista seuraa. Weiner mainitsee muun muassa ylpeyden ja syyllisyyden olevan sijaintiin liittyviä tunteita. Kun opiskelija selittää menestymisensä sisäisillä tekijöillä, ylpeyden tunne voimistuu, mikä ruokkii yksilön itsetuntoa. Tätä tukee myös Forsythin (1990) kolme attribuutiotulkintojen selityspäätöstä, joista ensimmäisen mukaan opinnoissaan menestyvät opiskelijat selittävät nimenomaan onnistumisensa sisäisillä ominaisuuksillaan. Näin ollen siis etenkin onnistumistilanteissa syyn sijainti näyttäisi olevan keskeisessä roolissa (Lehtinen ym., 2016). Lisäksi Soriano-

Ferrerin ja Alonso-Blancon (2020) tutkimus osoitti menestymistilanteisen selittämisen sisäisillä syillä olevan myös yhteydessä suoraan parempaan arvosanaan.

Ylpeyden tunteeseen näyttäisi vaikuttavan myös tehtävän haastavuus: mitä haastavamman tehtävän onnistumista selittää sisäisillä syillä, sen voimakkaampi ylpeyden tunne on (Weiner, 1985). Peltonen ja Ruohotie (1992) lisäävät vielä hyvän minäkuvan vahvistuvan, kun yksilö selittää onnistumisiaan sisäisillä syillä ja epäonnistumisiaan ulkoisilla syillä. Myös Forsythin (1990) selityspäätöksen mukaan oppimistulosten vastatessa yksilön odotuksia, nähdään syyt usein sisäisinä ja melko pysyvinä, mikä ruokkii osaltaan minäkuvan ja itsetunnon vahvistumista.

Toisaalta Peltonen ja Ruohotie (1992) painottavat itsetunnon heikkojen perustelevan epäonnistumisiaan usein sisäisillä tekijöillä ja satunnaisia onnistumisia tuurilla tai tehtävän helppoudella, jolloin jo ennestään negatiivinen minäkäsitys voimistuu.

Syillisyyttä sen sijaan tunnetaan, kun epäonnistuminen selitetään sisäisillä sekä kontrolloitavilla syillä (Weiner, 1985). Esimerkiksi kokeessa epäonnistumisen selittäminen liian vähäisellä ponnistelulla, eli sisäisellä, mutta kontrolloitavalla syillä, voi saada aikaan syyllisyyden tunteen. Toisaalta kontrolloitavuuden takia opiskelumotivaatio tai tulevaisuuden menestymisen odotukset eivät välttämättä muutu huonompaan suuntaan.

Syyn sijainnilla on myös nähty olevan yhteys tulevaan menestymiseen. Esimerkiksi Vuletichin ja muiden (2019) tutkimus osoitti, että kokeessa menestymisen selittäminen ulkoisilla tekijöillä johtaisi siihen, että oppilaat olettavat pärjäävänsä huonosti myös tulevissa kokeissa. Lisäksi tutkimuksessa ilmeni, että yksilö, joka selittää menestymistään sisäisillä syillä, omaa paremmat akateemiset taidot ja on sinnikkäämpi.

2.2.2 Syyn pysyvyys

Weinerin (2014) teorian toinen ulottuvuus on syyn pysyvyys (eng. causal stability). Tällä tarkoitetaan sitä, onko tapahtuman tai lopputuloksen syy pysyvä ja muuttumaton vai voiko se muuttua ajan ja tilanteen myötä. Muuttumattomia syitä voivat esimerkiksi olla koordinaatiokyvyn puute, mikä johtaa heikkoon

menestymiseen urheilua harrastaessa tai musiikissa menestymisen esteenä oleva sävelkorvan puuttuminen (Weiner, 2014). Muuttuvia syitä sen sijaan voivat olla toiseen opettajaan vaihtaminen tai sinnikkäämpi yrittäminen ensi kerralla.

Syyn pysyvyydellä on merkittävä rooli tulevaisuuden menestymisen odotuksissa ja täten se on yhteydessä itsevarmuuden, pelon, toivottomuuden ja avuttomuuden tunteiden kokemiseen (Weiner, 2014). Yksilön selittäessä onnistumistaan pysyvillä syillä, kuten omalla kyvykkyydellään, vahvistaa se hänen odotustaan menestyä myös tulevaisuudessa. Toisaalta epäonnistumisen selittäminen muuttumattomalla syillä voi johtaa alentuneeseen itsetuntoon sekä toivottomuuden kokemiseen, sillä yksilö olettaa epäonnistuvansa myös jatkossa. Lehtisen ja muiden (2016) mukaan syyn pysyvyys onkin merkittävin kolmesta ulottuvuudesta nimenomaan epäonnistumistilanteita selitettäessä. Heidän mukaansa onnistumismotivoituneet opiskelijat selittävät epäonnistumisiaan usein muuttuvilla tekijöillä, jolloin vaikutus motivaatioon tai itsetuntoon ei ole niin suuri. Epäonnistumisorientoituneet sen sijaan usein selittävät heikkoa menestymistään pysyvillä syillä.

Tulevaisuuden menestymisen odotusten lisäksi Lehtisen ja muiden (2016) mukaan erilaiset attribuutiot vaikuttavat yksilön toimintaan tulevaisuudessa. Heidän mukaansa epäonnistumisen selittäminen muuttuvalla syillä voi johtaa ponnistelun lisäämiseen tulevissa tehtävissä. Toisaalta epäonnistumisen selittäminen pysyvällä syillä ei Lehtisen ja muiden (2016) mukaan johda positiivisiin muutoksiin opiskeluprosesseissa, koska opiskelija kokee ponnistelun olevan turhaa, jos epäonnistumisen syy on joka tapauksessa muuttumaton. Sama ilmiö on nähtävissä Sorićin ja Palekčićin (2009) tutkimuksessa. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että pysyvä attribuutio johtaa ajatukseen siitä, ettei kannata jatkossakaan panostaa. Toisaalta tuloksissa näkyi myös muuttuvan syyn vaikutus: epäonnistumistilanteiden selitys muuttuvalla attribuutiolla luo yksilölle ajatuksen siitä, että suoritus voi parantua ajan myötä.

2.2.3 Syyn kontrolloitavuus

Viimeinen attribuutioteorian dimensio on syyn kontrolloitavuus (eng. causal control). Weinerin (2014) mukaan kontrolloitavuudella tarkoitetaan mukautumista syyn muutokselle. Toisin sanoen kontrolloitava syy on sellainen, jossa toimija voi

muuttua. Esimerkiksi vaikuttaminen kokeessa menestymiseen on mahdollista, jos syy epäonnistumiseen on johtunut liian vähäisestä opiskelusta. Sitä vastoin menestymättömyys koripallossa johtuen yksilön lyhydestä ei ole Weinerin mukaan kontrolloitavissa. Weiner (2014) painottaakin kontrolloitavuuden ulottuvuuden sijoittuvan hieman päällekkäin syyn sijainnin ja pysyvyyden dimensioiden kanssa.

Kontrolloitavuuden ulottuvuus nähdään olevan yhteydessä vastuunarviointiin (Weiner, 2014). Teorian mukaan yksilö kokee olevansa vastuussa tapahtuneesta tai lopputuloksesta, jos syy on ollut sisäinen ja kontrolloitavissa. Näin ollen yksilö voi kokea häpeän tai syyllisyyden tunnetta. Toisaalta vastuunarviointiin liittyy myös vastakkainen näkökulma. Forsythin (1990) mukaan epäonnistuneet oppijat haluavat kieltää vastuunsa ja välttää täten itsearvostuksen heikkenemisen. Tällaiset opiskelijat siis syyttävät epäonnistumisistaan esimerkiksi opettajaa tai materiaalien vaikeutta (Ruohotie, 1998).

Lisäksi kontrolloitavuuden ulottuvuuteen liittyy vihan sekä kiitollisuuden tunteminen (Weiner, 2014). Weinerin mukaan vihaa koetaan, kun lopputuloksen syy olisi ollut kontrolloitavissa, mutta yksilö ei välttämättä ole toiminut saavuttaakseen tietyn lopputuleman. Kiitollisuutta sen sijaan hänen mukaansa tunnetaan, kun menestyksen syy on ulkoinen ja kontrolloitava. Opiskelija voi esimerkiksi kokea kiitollisuutta kokeen helppoudesta, jos hänellä ei ole ollut tarpeeksi aikaa valmistautua kokeeseen. Näin ollen kokeen helppous on ulkoinen syy ja valmistautumisen määrä kontrolloitava syy.

Kontrolloitavuudella, kuten myös muilla Weinerin teorian ulottuvuuksilla, on yhteys tulevaisuuden odotuksiin. Ruohotien (1998) mukaan kontrolloitavuuteen ja tulevaisuuden odotuksiin liittyy neljä erilaista skenaariota. Ensinnäkin opiskelijan selittäessä menestymistään kontrolloitavalla syyllä opiskelija odottaa myös menestyvänsä jatkossa. Lisäksi kiinnostus aihetta kohtaan on nähty suurempana tilanteissa, joissa menestymisen taustalla on kontrolloitava attribuutio (Sorić & Palekčić, 2009). Toisaalta kun opiskelija selittää menestymistään kontrolloimattomalla syyllä, voi se aiheuttaa epäröintiä tulevaisuuden menestymisestä. Epäonnistumisen selittäminen kontrolloitavalla syyllä ei Ruohotien (1998) mukaan välttämättä muuta opiskelumotivaatiota suuntaan eikä toiseen, koska yksilö uskoo menestyvänsä jatkossa paremmin.

Sitä vastoin epäonnistumisen tai huonon menestymisen selittäminen kontrolloimattomalla syyllä voi helposti luoda yksilölle avuttomuuden tunteen, koska hän ei odota parempaa menestystä jatkossakaan. Tämä ilmiö on nähtävissä myös Sorićin ja Palekčićin (2009) tutkimuksessa: epäonnistumisen selittäminen ei-kontrolloivalla attribuutiolla aiheuttaa yksilölle ajatuksen siitä, ettei jatkossa ole syytä panostaa.

2.3 Motivaatio käsitteenä ja osana opintoja

Motivaatio-termi pohjautuu latinankieliseen sanaan *movere*, jolla tarkoitetaan liikkumista. Myöhemmin termin merkitys on laajentunut Peltosen ja Ruohotien (1992, s. 16) mukaan ”käyttäytymistä virittävien ja ohjaavien tekijöiden järjestelmäksi”. Motivaatio-käsite on johdettu sanasta motiivi, jolla tarkoitetaan muun muassa tarvetta, halua ja viettiä. Näin ollen motivaatio tarkoittaa motiivien aikaansaamaa tilaa (Peltonen & Ruohotie, 1992).

Peltosen ja Ruohotien (1992) mukaan motivaatioon liittyy kolme keskeistä ominaisuutta: vireys, toiminnan päämääräsuuntautuneisuus sekä systeemiorientoituminen. Vireydellä tarkoitetaan heidän mukaansa yksilöä eteenpäin ajavaa voimaa. Päämääräsuuntautuneisuudella tarkoitetaan sitä, että yksilön toiminnalla ja käyttäytymisellä on jokin tietty suunta ja systeemiorientoituminen sen sijaan tarkoittaa yksilön ympärillä olevia voimia, jotka palautteen myötä joko vahvistavat tai vähentävät yksilön vireyttä ja päämääräsuuntautuneisuutta (Peltonen & Ruohotie, 1992). Lehtisen ja muiden (2016) mukaan opiskelukontekstissa motivaatio näkyy nimenomaan siinä, millaisia valintoja yksilö tekee, kuinka määrätietoisesti ja intensiivisesti hän toimii sekä kuinka sitkeästi hän keskittyy tehtäväänsä. Tätä tukee myös Salmela-Aron (2018) ajatus siitä, että merkityksellisten ja selkeiden tavoitteiden luominen sekä mahdollisuuksien ja ratkaisujen löytäminen erilaisiin haasteisiin on yksi tärkeimmistä kyvyistä oppimismotivaatioon liittyen.

Lisäksi motivaation ominaisuuksiin kuuluu tilannesidonnaisuus (Peltonen & Ruohotie, 1992). Motivaation määrä voi siis vaihdella tilanteen mukaan ja ympäristötekijät voivat olla hyvinkin isossa roolissa. Peltosen ja Ruohotien (1992) mukaan nimenomaan sisäiset ja ulkoiset ärsykkeet ovat niitä tekijöitä, jotka voimistavat tai heikentävät päämäärätietoista ja aikaansaavaa käyttäytymistä.

Toisaalta motivaatio voi olla myös niin sanottua yleismotivaatiota, jonka piirteinä on tietynlaisen käyttäytymisen pysyvyys (Peltonen & Ruohotie, 1992). Yleismotivaation voidaan Peltosen ja Ruohotien (1992) mukaan ajatella olevan rinnastettavissa asenteeseen: Yleismotivaatio viittaa yleiseen asennoitumiseen esimerkiksi opintoja kohtaan.

Tilanne- ja yleismotivaation lisäksi motivaatio jaetaan tyypillisesti sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäisen motivaation perustana ovat käyttäytymisen sisäiset syyt eli toimintaa halutaan ylläpitää perustuen yksilöön itseensä liittyviin tekijöihin (Peltonen & Ruohotie, 1992). Näitä syitä ja sisäisiä palkkioita voivat olla esimerkiksi opiskelijan halu kehittää itseään tai tehtävän mielekkyys. Sisäisellä motivaatiolla on myös yhteys ylimmän asteen tarpeisiin, kuten itsensä toteuttamiseen ja kehittämiseen, sekä niiden tyydytykseen (Peltonen & Ruohotie, 1992).

Sisäinen opiskelumotivaatio ei välttämättä synny itsestään, vaan siihen liittyy tiettyjä edellytyksiä. Ruohotien ja Peltosen (1992) mukaan näitä edellytyksiä ovat muun muassa oppilaita tukeva opettaja, tehtävän vaikeustason ja oppilaan valmiuksien tasapaino, sekä tarpeeksi haasteelliset että monipuoliset tehtävät ja tehtävien esittäminen oppimisen mahdollisuuksina. Edellä mainituista voidaan siis huomata, että ympäristötekijöillä voi olla merkittäväkin rooli yksilön sisäisen motivaation vahvistumisessa ja ylläpitämisessä.

Sisäisillä palkkioilla ja sisäisen motivaation ylläpitämisellä on myös nähty olevan yhteys kokonaisvaltaisesti parempaan suoriutumiseen. Ruohotien (1998) mukaan oppijat, jotka palkitsevat itseään onnistumisistaan, suoriutuvat myös tehtävistä paremmin. Lisäksi Ruohotie (1998) painottaa sisäisten palkkioiden olevan yksilöille arvokkaampia verrattuna materiaalsiin palkkioihin.

Ulkoinen eli välineellinen motivaatio Peltosen ja Ruohotien (1992) mukaan korostaa ympäristöön liittyviä tekijöitä. Ulkoiset palkkiot, kuten hyvä arvosana tai vanhemmilta saatava arvostus, ohjaavat yksilön toimintaa ja tavoitteisiin pyrkimistä. Lehtisen ja muiden (2016) mukaan ulkoinen motivaatio voi tehdä hallaa opiskelijan kehitykselle, sillä se voi ohjata yksilöä vähemmän haastavien tehtävien pariin tai lisätä riippuvuutta ulkoisiin palkkioihin, jolloin niistä tulee keskeisin oppimista eteenpäin vievä voima. Toisaalta ulkoiset palkkiot motivaation ylläpitäjänä ja toiminnan ohjaajana eivät kuitenkaan välttämättä ole aina kielteisiä tai huonompia kuin sisäiset palkkiot. Lehtisen ja muiden (2016)

mukaan ulkoiset palkkiot voivat lisätä toiminnan intensiteettiä ja täten nopeuttaa tehtävän suorittamista ja tavoitteen saavuttamista. Kääntöpuolena Lehtinen ja muut (2016) kuitenkin korostavat mahdollista tarkkaavaisuuden heikentymistä ja toiminnan strategian laiminlyömistä.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus toteutettiin laadullisin eli kvalitatiivisin menetelmin. Laadullisen tutkimuksen tavoite on kuvata jotakin ilmiötä ja antaa sille teoreettinen tulkinta (Tuomi & Sarajärvi, 2002). Päädyin laadulliseen tutkimukseen, koska tutkimuksessani tarkoituksena on kuvata nimenomaan yliopisto-opiskelijoiden näkemyksiä attribuutioihin ja opiskelumotivaatioon liittyen sekä yhdistää analyysiin teoreettisena viitekehyksenä toimivat Weinerin attribuutioteorian kolme ulottuvuutta. Seuraavaksi esittelen tarkemmin tutkimukseni tavoitetta ja tutkimuskysymyksiä sekä aineiston hankinta- ja analysointiprosesseja.

3.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaisia näkemyksiä kasvatustieteiden opiskelijoilla oli attribuutioiden vaikutuksesta opiskelumotivaatioon. Tutkimuksessani tarkastelin, millaisia attribuutioita opiskelijoilla ilmeni ja miten opiskelijat kokivat attribuutioiden vaikuttavan heidän opiskelumotivaatioonsa. Laadullisen tutkimusotteen vuoksi tarkoitukseni ei ollut hankkia niinkään yleistettävää tietoa opiskelijoiden attribuutioista, vaan saada mahdollisimman tarkka kuva yksittäisistä näkemyksistä ja attribuutioista yhteydessä opiskelumotivaatioon. Lisäksi laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä hypoteesittomuus. Eskolan ja Suorannan (2008) mukaan tällä tarkoitetaan sitä, ettei tutkijalla ole ennakkokäsityksiä siitä, millaisia tutkimustuloksia tutkimuksesta ilmenee. He painottavatkin, että laadullisen tutkimuksen yhtenä piirteenä on tutkimuksen myötä uuden oppiminen. Mielestäni tämä kuvaa omaa tutkimustani hyvin. Motivaatiosta ja attribuutioista uuden tiedon oppiminen opiskelijoiden näkemyksien kautta onkin oma tavoitteeni tutkimuksessani. Seuraavaksi esittelen tutkimuskysymykseni.

Tutkimustehtäväni oli:

Millaisia näkemyksiä kasvatustieteiden opiskelijoilla on attribuutioiden vaikutuksesta opiskelumotivaatioon?

Tarkemmat tutkimuskysymykset olivat:

1. Millaisia attribuutioita kasvatustieteiden opiskelijat mainitsevat?
2. Mitkä eri attribuutiot lisäävät ja toisaalta laskevat opiskelumotivaatiota?
3. Mitkä eri attribuutiot eivät vahvista opiskelumotivaatiota opiskelijan menestyessä opinnoissaan?
4. Kuinka paljon kasvatustieteiden opiskelijat kokevat attribuutioiden vaikuttavan opiskelumotivaatioon?

3.2 Aineiston hankinta

Tutkimuksen aineisto kerättiin anonyymisti kyselylomakkeen vastauksista. Kyselylomake on yksi laadullisen tutkimuksen tyypillisimmistä aineistonkeruumenetelmistä (Tuomi & Sarajärvi, 2002). Kysely muodostettiin Office Forms -alustalla ja se löytyy liitteenä tutkimuksen lopusta (liite 1). Kysely lähetettiin Tampereen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoille suljettujen Telegram-ryhmien sekä kasvatustieteen tiedekunnan ainejärjestöjen sähköpostilistojen kautta. Kasvatustieteiden opiskelijat olivat hyvä kohderyhmä tutkimukselleni, sillä heidän joukossaan voi ilmetä paljon vaihtelua muun muassa opintojen vaiheen ja erilaisten sivuaineopintojen suhteen.

Aineiston hankinta toteutettiin puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, joka sisälsi myös strukturoidun osion. Strukturoidussa osiossa, jossa vastaajalle oli annettu vastausvaihtoehdot valmiiksi, kysyttiin muun muassa opintojen aloitusvuotta sekä motivaation määrään ja sen muutokseen liittyviä kysymyksiä. Loput kysymykset olivat avoimia eli vastaaja sai vastata niihin omin sanoin. Kyselyn esittelytekstissä painotettiin vastaamisen vapaaehtoisuutta ja aluksi oli myös kysytty suostumista vastauksien käyttämiseen. Tässä kohdassa oli myös linkki tutkimuksen tietosuojailmoitukseen. Kyselyssä oli lisäksi mainittu yhteystietoni, jotta vastaajat pystyivät ottamaan yhteyttä minuun, mikäli kysymyksiä kyselyyn liittyen ilmenisi.

Kysely oli sopiva tapa kerätä aineistoa tutkimustani varten. Alussa olleet monivalintakysymykset motivaatioon liittyen johdattelivat vastaajan aiheen pariin, jolloin avoimiin kysymyksiin oli kenties helpompaa vastata. Tiedostin, että attribuutio sanana voi olla monille tuntematon ja siksi selitin sen auki kyselyn alussa. Lisäksi pyrin kirjoittamaan avoimet kysymykset sellaisiksi, että vastaajien eli opiskelijoiden olisi helpompaa miettiä jokin konkreettinen esimerkki omista opinnoistaan. En kuitenkaan halunnut antaa liian tarkkaa opiskeluun liittyvää tilannetta avoimien kysymysten tehtävänannoissa, etten johdattelisi vastaajia tietynlaisiin vastauksiin. Esimerkiksi pelkän tentissä pärjäämisen tai epäonnistumisen asettaminen kysymysten kontekstiksi tuntui liian tarkalta tapahtumalta, mikä olisi voinut kenties vaikuttaa siihen, miten kysymyksiin vastataan. Vastauksia kyselylomakkeeseen kertyi lopulta 28 kappaletta ja kaikki vastaajat suostuivat vastaustensa käyttämiseen tutkimuksessani.

3.3 Vastaajat

Suurin osa eli 46 % (N=13) vastaajista oli aloittanut opintonsa vuonna 2020. Toiseksi eniten eli 18 % (N=5) oli vuonna 2021 aloittaneita. Sekä 2019 ja 2018 opintonsa aloittaneita oli 11 % (N=3) ja vuonna 2017 aloittaneita oli 7 % (N=2). Lisäksi vuonna 2022 aloittaneita eli tänä vuonna opintonsa aloittaneita oli 7 % (N=2). Kukaan vastaajista ei ollut aloittanut opintojaan vuonna 2016. Opintojen aloitusvuoteen liittyvän kysymyksen viimeinen vastausvaihtoehto oli *2015 tai sitä ennen*, johon ei myöskään tullut yhtäkään vastausta.

Motivaatioon liittyen kyselyssä kysyttiin ensin tämänhetkistä opiskelumotivaatiota. Tämänhetkiseen motivaatioon liittyvässä kysymyksessä oli 7-portainen asteikko, jossa 1 tarkoitti *en lainkaan motivoitunut* ja 7 tarkoitti *erittäin motivoitunut*. Suurin osa eli 36 % (N=10) oli vastannut numeron 5 eli hieman yli asteikon puolenvälin. Toiseksi eniten eli 25 % (N=7) oli vastannut kohdan 6, joka voisi tarkoittaa hyvin motivoitunutta. Sekä kohtaan 4 että 7 oli vastannut 14 % (N=4) vastaajista eli opiskelijoista neljä kokee olevansa erittäin motivoituneita. Kohdan 2 oli vastannut kaksi opiskelijaa ja kohdan 3 oli vastannut yksi opiskelija. Kukaan ei ollut vastannut kohtaa 1 eli *ei lainkaan motivoitunut*.

Toinen motivaatioon liittyvä kysymys koski opiskelumotivaation muutosta viimeisen vuoden aikana. Vastausvaihtoehtoina kyseisessä kysymyksessä olivat

kehittynyt huonompaan suuntaan, pysynyt samana ja kehittynyt parempaan suuntaan. Vastaajista suurin osa eli 43 % (N=12) vastasi opiskelumotivaation pysyneen samana viimeisen vuoden aikana. Vastaajista 32 % (N=9) koki opiskelumotivaation kehittyneen huonompaan suuntaan ja 25 % (N=7) koki opiskelumotivaation kehittyneen parempaan suuntaan viimeisen vuoden aikana.

3.4 Attribuutioihin liittyvien kysymysten analyysi

Tutkimukseni aineiston analysointimenetelmänä käytettiin teoriaohjaavaa sisällönanalyysia sekä luokittelua. Valitsin teoriaohjaavan analyysin, koska keräämäni aineisto eli opiskelijoiden näkemykset ovat suuressa roolissa tutkimuksessani, mutta analyysia ohjaa vahvasti Weinerin attribuutioteorian kolme ulottuvuutta. Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan teoriaohjaava analyysi etenee aluksi aineistolähtöisen analyysin piirtein ja analyysin lopussa teoria yhdistetään empiiriseen aineistoon. Luokittelua käytin analyysin loppuvaiheessa, kun luokittelin pelkistetyistä ilmauksista muodostuneet alaluokat Weinerin teorian kolmeen ulottuvuuteen.

Ennen varsinaisen analyysiprosessin aloitusta, siirsin saamani tulokset Excel-taulukkoon, josta näin kaikki avoimien kysymysten vastaukset. Luin vastaukset läpi moneen otteeseen. Analyysiyksiköksi valikoitui ajatuskokonaisuus. Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen liittyvissä kysymyksissä toistui samoja vastauksia useaan kertaan. Täten päätin myös hyödyntää kvantifiointia aineiston analyysitapana ensimmäisen tutkimuskysymyksen kohdalla, vaikkei tutkimuksen tulokset ole yleistettävissä pienen vastaajamäärän vuoksi. Kvantifioinnissa tarkoituksena on laskea tiettyjen ilmausten frekvenssejä eli sitä, kuinka monta kertaa kyseinen ilmaus esiintyy aineistossa (Tuomi & Sarajärvi, 2002).

Tutkimuksen analyysi jaettiin kolmeen osaan tutkimuskysymysten pohjalta. Ensimmäisessä osassa tarkastelin opiskelijoilla ilmenneitä attribuutioita analysoimalla kyselyn kahta ensimmäistä avointa kysymystä. Luin vastaukset läpi ja ryhdyin pelkistämään aineistoa karsimalla ylimääräisen tiedon pois. Alleviivasin ilmauksia eri väreihin ja ryhmittelin jo tässä vaiheessa tietynlaiset tai samanlaiset ilmaukset omiin ryhmiinsä eli väreihinsä. Kun olin saanut värikoodauksen tehtyä, ryhdyin muodostamaan luokkia pelkistetyistä ilmauksista

ja tekemään matriisia aineiston kvantifiointia varten. Analyysin ensimmäisen osan matriisit löytyvät tutkimukseni lopusta liitteenä (liite 2). Pelkistetyistä ilmauksista muodostettujen luokkien jälkeen aloitin aineiston abstrahoinnin eli käsitteellistämisen. Tässä kohtaa analyysia siirrytään aineistolähtöisestä analyysista teoriaohjaavaan analyysiin. Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan aineistolähtöisessä sisällönanalyysissa teoreettiset käsitteet muodostuvat empiirisestä aineistosta, kun taas teoriaohjaavassa analyysissa käsitteet tuodaan mukaan analyysiin jo valmiista teoriasta. Tässä tutkimuksessa teoreettiset käsitteet tuodaan Weinerin attribuutioteoriasta, kun aineisto luokitellaan teorian kolmen dimension mukaan.

Analyysin toisessa osiossa tarkastelin kyselyn kysymyksiä liittyen opiskelumotivaation laskemiseen, vahvistumiseen tai samana pysymiseen selvittämällä vastauksia toiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseeni. Toinen osio eteni samalla tavalla ensimmäisen kanssa teoriaohjaavaa sisällönanalyysia ja luokittelua hyödyntäen. Kvantifiointia ei kuitenkaan enää hyödynnetty analyysin toisessa eikä kolmannessa osiossa.

Viimeiseksi tarkastelin kyselylomakkeen viimeistä kysymystä, joka vastasi myös viimeiseen tutkimuskysymykseeni. Kyseessä ei ollut enää avoin kysymys, joten tarkastelin tuloksia niiden frekvenssien perusteella.

4 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tuloksia analyysini pohjalta. Tulokset on jaoteltu samoin kuin aineiston analyysi eteni: Ensiksi käsittelen opiskelijoilla ilmenneitä attribuutioita. Näitä analysoidessa on myös käytetty kvantifiointia. Tämän jälkeen esittelen attribuutioiden yhteyttä opiskelumotivaatioon jakamalla tulokset motivaatiota lisänneisiin ja laskeneisiin attribuutioihin sekä attribuutioihin, jotka eivät ole vaikuttaneet opiskelumotivaatioon menestymistilanteessa. Lopuksi vielä tarkastelen opiskelijoiden näkemyksiä siitä, kuinka suuri vaikutus attribuutioilla heidän mielestään on opiskelumotivaatioon. Nostan myös esille yksittäisiä esimerkkejä opiskelijoiden vastauksista.

4.1 *Opiskelijoilla ilmenneet attribuutiot*

Aluksi halusin kartoittaa opiskelijoilla ilmeneviä attribuutioita opiskelutilanteissa, joissa on menestynyt sekä epäonnistunut tai menestynyt huonommin. Molemmissa tilanteissa opiskelijoilla ilmeni useita samoja attribuutioita, mutta myös eroavaisuuksia oli havaittavissa. Molemmista tilanteista kvantifiointiin avulla muodostetut matriisit löytyvät liitteenä tutkimuksen lopusta (liite 2). Seuraavaksi käyn ilmenneet attribuutiot läpi kahdessa osassa.

4.1.1 Menestystä selittävät attribuutiot

Menestystä selittävästä attribuutioista nousi selkeästi esille kaksi, jotka mainittiin useaan otteeseen: kiinnostava aihe ja panostus opintoihin. Kiinnostavan aiheen oli vastannut puolet (N=14) vastaajista, kun taas panostuksen opintoihin oli vastannut 10 opiskelijaa.

”Kun menestyn opinnoissa johtuu se varmaan monesta asiasta mutta luulen että siihen vaikuttaa ainakin se että käsiteltävä asia on itseä kiinnostava (--).” Opiskelija 7

”Ahkerasta opiskelusta, eli siitä, että olen nähnyt opintojen eteen paljon vaivaa.” Opiskelija 16

Useita kertoja toistuivat myös hyvä opetus, itselle sopiva suoritustapa, kokonaisvaltainen hyvinvointi sekä hyvät opiskelutaidot. Muutamissa vastauksissa oli myös mainittu lempeä arviointi, hyvä tuuri esimerkiksi tentin esseekysymyksissä, aiemmin opittu tieto, persoonallisuus, ryhmässä työskentely sekä aiempien onnistumisen kokemusten merkitys.

Weinerin (1985 & 2014) attribuutioteoriaa mukaillen muodostin kolme taulukkoa Weinerin kolmen ulottuvuuden mukaan ja sijoitin pelkistetyistä ilmauksista muodostetut alaluokat näihin taulukoihin.

Sisäinen	Ulkoinen
Panostus opintoihin	Hyvä opetus
Kiinnostava aihe	Itselle sopiva suoritustapa
Kokonaisvaltainen hyvinvointi	Hyvä tuuri tentissä
Hyvät opiskelutaidot	Arviointi
Aiemmat onnistumisen kokemukset	Ryhmässä työskentely
Aiemmin opittu tieto	
Persoonallisuus/luonne	

TAULUKKO 1. Kasvatustieteiden opiskelijoiden menestystä selittävät attribuutiot syyn sijainnin ulottuvuuden mukaan

Joissain tapauksissa raja sisäisen ja ulkoisen ulottuvuuden välillä voi olla häilyvä. Esimerkiksi kokonaisvaltaisessa hyvinvoinnissa fyysinen ja psyykinen hyvinvointi voidaan selkeästi ymmärtää sisäiseksi, mutta sen sijaan sosiaalinen hyvinvointi voidaan käsittää ulkoiseksi ympäristötekijäksi.

Pysyvä	Muuttuva
Panostus opintoihin (sitkeys)	Panostus opintoihin (yrityshalu)
Persoonallisuus/luonne	Kiinnostava aihe
Hyvät opiskelutaidot	Kokonaisvaltainen hyvinvointi
Aiemmat onnistumisen kokemukset	Itselle sopiva suoritustapa

Aiemmin opittu tieto	Hyvä tuuri tentissä
	Arviointi
	Ryhmässä työskentely
	Hyvä opetus

TAULUKKO 2. Kasvatustieteiden opiskelijoiden menestystä selittävät attribuutiot syyn pysyvyyden ulottuvuuden mukaan

Myöskään syyn pysyvyyden näkökulmasta aineistosta ilmenneet attribuutiot eivät olleen täysin yksiselitteisiä. Oma panostus voidaan nähdä joko pysyvänä tai ulkoisena riippuen sen luonteesta. Peltosen ja Ruohotien (1992, 74) mukaan oma panostus voi olla pysyvää, jos kyseessä on sitkeys eli ikään kuin muuttumaton persoonallisuudenpiirre. Sitä vastoin heidän mukaansa panostus opintoihin on muuttuva syy, jos kyseessä on hetkellinen yrittäminen eli yrityshalu, joka voi muuttua kurssin tai aiheen mukaan.

Ei-kontrolloitava	Kontrolloitava
Kiinnostava aihe	Panostus opintoihin
Hyvä opetus	Kokonaisvaltainen hyvinvointi
Itselle sopiva suoritustapa	Itselle sopiva suoritustapa
Hyvä tuuri tentissä	Hyvät opiskelutaidot
Arviointi	Ryhmässä työskentely
Aiemmat onnistumisen kokemukset	
Aiemmin opittu tieto	
Persoonallisuus/luonne	

TAULUKKO 3. Kasvatustieteiden opiskelijoiden menestystä selittävät attribuutiot syyn kontrolloitavuuden ulottuvuuden mukaan

Kuten Weiner (2014) teoriassaan toteaa, kontrolloitavuuden ulottuvuus sijoittuu melko lomittain syyn sijainnin ja pysyvyyden ulottuvuuksien kanssa. Näin ollen on haastavaa sijoittaa jotkut attribuutiot jompaankumpaan sarakkeeseen. Esimerkiksi *itselle sopiva suoritustapa* on sijoitettu sekä kontrolloitavaksi että ei-kontrolloitavaksi. Varsinkin yliopistossa monien kurssien kohdalla opiskelijoilla on

mahdollisuus valita itselleen sopiva suoritustapa. Etenkin korona-ajan jälkeen yliopistot tarjoavat myös etämahdollisuuksia kampuksilla opiskelun lisäksi, joten opiskelijoilla on valinnanvaraa. Lisäksi monien massakurssien osalta opiskelija voi päättää haluaako hän käydä kurssin luentomuodossa vai opiskella itsenäisesti.

4.1.2 Epäonnistumista selittävät attribuutiot

Epäonnistumista selittävissä attribuutioissa oli hieman enemmän hajontaa, mutta muutamat attribuutiot kuitenkin toistuivat useissa vastauksissa. Yleisin vastattu attribuutio oli ”Aihe ei kiinnosta”, jonka oli vastannut 39 % (N=11) vastaajista.

”Kurssi saattaa olla semmonen, mikä mua ei kiinnosta yhtään. Sillon ei tee mieli panostaa, vaan sillon panostaa sit itteä enemmän kiinnostaviin kursseihin. (--)” Opiskelija 11

Useissa vastauksissa oli myös mainittu liian vähäinen panostus opintoihin, muun elämän kuormittavuus, motivaation puute, ajanpuute tai kiire sekä aiheen tai kurssin vaikeus. Muutamia kertoja vastauksissa ilmeni myös oman osaamisen taso, huono opetus, itselle huono suoritustapa, työmäärän suuruus, huono tuuri tentissä sekä tiukka arviointi.

”Ei ole käyttänyt aikaa opiskeluun, vaan on mennyt sieltä mistä aitaa ei ole.” Opiskelija 3

”Yleensä omasta huonosta valmistautumisesta tai ajanpuutteesta. Ajanpuutetta on omassa tilanteessani aiheuttanut esim työn teko opintojen aikana.” Opiskelija 23

Seuraavaksi epäonnistumista selittävät attribuutiot on luokiteltu taulukoissa Weinerin kolmen ulottuvuuden mukaan.

Sisäinen	Ulkoinen
Motivaation puute	Ajanpuute/kiire
Liian vähäinen panostus opintoihin	Liian vaikea aihe/kurssi
Oma osaamisen taso	Huono opetus
Aihe ei kiinnosta	Itselle huono suoritustapa
	Huono tuuri tentissä

	Muun elämän kuormittavuus
	Työmäärän suuruus
	Tiukka arviointi

TAULUKKO 4. Kasvatustieteiden opiskelijoiden epäonnistumista selittävät attribuutiot syyn sijainnin ulottuvuuden mukaan

Kuten myös menestystä selittävien tekijöiden kohdalla, on epäonnistumista selittävässä tekijöissäkin hieman epäselvyyttä. Esimerkiksi muun elämän kuormittavuus voitaisiin kenties myös luokitella sisäiseksi syyksi, jos kyseessä on psyykkinen kuormittavuus, kuten vaikeudet mielenterveyden kanssa. Tässä kontekstissa kuitenkin luokittelin sen ulkoiseksi, sillä elämän kuormittavuuden taustoja ei ollut tarkemmin eritelty.

Pysyvä	Muuttuva
Motivaation puute	Motivaation puute
Liian vähäinen panostus opintoihin	Ajanpuute/kiire
	Liian vähäinen panostus opintoihin
	Oma osaamisen taso
	Huono tuuri tentissä
	Muun elämän kuormittavuus
	Työmäärän suuruus
	Huono opetus
	Itselle huono suoritustapa
	Tiukka arviointi
	Aihe ei kiinnosta
	Liian vaikea aihe/kurssi

TAULUKKO 5. Kasvatustieteiden opiskelijoiden epäonnistumista selittävät attribuutiot syyn pysyvyyden ulottuvuuden mukaan

Epäonnistumista selittävien attribuutioiden kohdalla luokittelu oli melko haastavaa, sillä useat syyt sopivat sekä pysyväksi että muuttuvaksi sen mukaan, miten ne tulkitaan. Motivaation puute sekä liian vähäinen panostus opintoihin

voivat olla pysyviä tai muuttuvia riippuen yksilöstä. Kuten myös onnistumistilanteissa syynä ollut opintoihin panostaminen, voi tässäkin tilanteessa liian vähäinen panostaminen olla joko yleistä panostamattomuutta tai vain tietyssä tilanteessa esimerkiksi aiheen kiinnostamattomuuden takia ilmenevää panostuksen vähäisyyttä.

Ei-kontrolloitava	Kontrolloitava
Liian vaikea aihe/kurssi	Motivaation puute
Huono opetus	Ajanpuute/kiire
Aihe ei kiinnosta	Liian vähäinen panostus opintoihin
Itselle huono suoritustapa	Oma osaamisen taso
Huono tuuri tentissä	Muun elämän kuormittavuus
Työmäärän suuruus	
Tiukka arviointi	

TAULUKKO 6. Kasvatustieteiden opiskelijoiden epäonnistumista selittävät attribuutiot syyn kontrolloitavuuden ulottuvuuden mukaan

Kontrolloitavuuden näkökulmasta jotkin aineistosta ilmenneet attribuutiot olisivat kenties sopineet kumpaankin sarakkeeseen. Esimerkiksi aiheen kiinnostavuus voi jossain määrin olla kontrolloitava, jos opiskelija asennoituu aiheeseen eri tavoin. Kuitenkin jotkin aiheet eivät välttämättä vain kiinnosta eikä niiden opiskeluun saa motivoituttua. Lisäksi suoritustavan kohdalla voi olla valinnanvaraa varsinkin yliopistossa. Tässä tutkimuksessa epäonnistuminen on ymmärretty yksittäisenä tilanteena, jolloin myös suoritustapa on yksittäiseen tilanteeseen liittyvä, joten suoritustapaa ei voi muuttaa tiettyä asiaa opiskeltaessa.

4.2 Attribuutioiden vaikutus motivaatioon opiskelijoiden näkemysten perusteella

4.2.1 Opiskelumotivaatiota lisänneet attribuutiot

Opiskelumotivaatiota lisänneitä attribuutioita tarkastellessa vastaajille oli annettu kaksi eri tilannetta: kun menestyy opinnoissa ja kun epäonnistuu opinnoissa.

Menestymistilanteissa opiskelumotivaatiota lisänneiksi attribuutioiksi oli useasti mainittu muun muassa kokemus uuden oppimisesta, mielenkiintoinen aihe sekä kykeneväisyyden tunne eli tehdyn työn merkityksen tiedostaminen. Vastauksissa mainittiin myös esimerkiksi aiemmat onnistumisen kokemukset, tavoitteellisuus luonteenpiirteinä ja sopiva suoritustapa kurssilla.

”Tiedän, että kun teen töitä, onnistun. Jaksan opiskella kun tiedän voivani vaikuttaa menestymiseen.” Opiskelija 19

Epäonnistumistilanteissa opiskelijoilta kysyttiin attribuutiota, joka voisikin nostaa opiskelumotivaatiota. Vastauksissa nousi esille useita kertoja oppimisen nälkä eli halu oppia se, mitä ei vielä oppinut tai ymmärtänyt. Lisäksi varsinkin yliopisto-opiskelijoiden keskuudessa ilmenevä priorisoinnin pakollisuuden tiedostaminen mainittiin muutamia kertoja. Muita syitä olivat muun muassa epäonnistumisen selittäminen ulkoisella syyllä, kuten ajanpuutteella tai huonolla tuurilla tentissä, jolloin opiskelijan tiedostaessa syyn olleen hänestä itsestään riippumaton, ei opiskelumotivaatio laske. Toisaalta vastauksissa oli myös havaittavissa vastakkainen ilmiö: Epäonnistumisen selittäminen omalla huonolla valmistautumisella ei laskenut motivaatiota, sillä opiskelija tiedosti menestyksen olevan hänestä itsestään kiinni.

”Ehkäpä ajanpuute? Ainakin tiedän silloin, että jos minulla olisi ollut enemmän aikaa panostaa kurssiin/tehtäviin, minulla olisi ollut mahdollisuus menestyä siinä paremmin.” Opiskelija 17

Seuraavassa kuviossa on nähtävissä pelkistetyistä ilmauksista muodostetut alaluokat motivaatiota lisänneistä attribuutioista. Attribuutiot on luokiteltu Weinerin teorian kolmen ulottuvuuden mukaan.

Menestymistilanteet	Kokemus uuden oppimisesta	Sisäinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Kokemus minäpystyvyydestä	
	Aiheen kiinnostavuus	
	Kurssiin liittyvät tekijät	Ulkoinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
Epäonnistumistilanteet	Oppimisen nälkä	Sisäinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Priorisoinnin pakollisuuden tiedostaminen	Sisäinen, muuttuva, kontrolloitava
	Oman toiminnan vaikutuksen tiedostaminen	
	Kurssiin liittyvät tekijät	Ulkoinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Muuhun elämään liittyvät tekijät	Ulkoinen, muuttuva, kontrolloitava

TAULUKKO 7. Kasvatustieteiden opiskelijoiden motivaatiota lisänneet attribuutiot

4.2.2 Opiskelumotivaatiota laskeneet attribuutiot

Motivaatiota laskevien attribuutioiden kohdalla tarkasteltiin pelkästään tilanteita, joissa opiskelija on epäonnistunut tai menestynyt huonommin. Useita kertoja vastauksista nousi esille niin sanottu tiedostettu panostamattomuus eli yksilö tiedostaa menestyneensä huonosti sen takia, ettei hän ole nähnyt vaivaa opintojen eteen. Lisäksi monet vastaajat mainitsivat kokemuksen nähdyn vaivan hyödyttömyydestä. Tällaisessa tilanteessa opiskelija on nähnyt vaivaa opintojensa eteen ja mielestään oppinut asiat hyvin, mutta tehty työ ei silti riitä hyvän tuloksen saavuttamiseen.

”Vaikka olen tehnyt töitä, enkä silti menesty. Voinko jatkossakaan vaikuttaa?”
Opiskelija 17

Muita mainittuja syitä olivat muun muassa aiheen kiinnostamattomuus, huono tuuri tentissä ja kurssin huono toteutustapa. Seuraavassa taulukossa on nähtävissä pelkistetyistä ilmauksista muodostetut alaluokat attribuutioista, jotka laskevat opiskelumotivaatiota. Lisäksi alaluokat on jaoteltu Weinerin kolmen ulottuvuuden mukaisesti.

Epäonnistumistilanteet	Tiedostettu panostamattomuus	Sisäinen, muuttuva, kontrolloitava
	Kokemus nähdyn vaivan hyödyttömyydestä	Sisäinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Aihe ei kiinnosta	
	Huono tuuri tentissä	Ulkoinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Kurssin huono toteutustapa	
	Opintojen kuormittavuus	
	Vaikea aihe/kurssi	

TAULUKKO 8. Kasvatustieteiden opiskelijoiden motivaatiota laskeneet attribuutiot

4.2.3 Attribuutiot, jotka eivät vaikuta opiskelumotivaatioon menestymistilanteessa

Kolmas tutkimuskysymys tarkasteli tilannetta, jossa opiskelija on menestynyt opinnoissaan, mutta menestyksen taustalla oleva syy ei kuitenkaan vahvista opiskelumotivaatiota. Vastauksissa mainittiin useaan otteeseen kokemus liian helpolla pääsemisestä eli niin sanotut ”helppojen noppien kurssit”. Lisäksi vastauksissa ilmeni monia ulkoisia syitä, kuten hyvä tuuri tentissä, hyvä opetus ja huono tai vähäinen palaute.

”No esimerkiksi tilanteet, joissa suoritustapa on ollut liian helppo ja saa ns. nopat ilmaiseksi.” Opiskelija 22

Seuraavassa taulukossa pelkistetyistä ilmauksista muodostetut alaluokat on jaoteltu Weinerin ulottuvuuksien mukaisesti.

Menestymistilanteet	Kokemus liian helpolla pääsemisestä	Sisäinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Hyvä opetus	Ulkoinen, muuttuva, ei-kontrolloitava
	Hyvä tuuri tentissä	
	Huono tai vähäinen palaute	
	Työläs kurssi	

TAULUKKO 9. Kasvatustieteiden opiskelijoilla menestymistilanteissa ilmenevät attribuutiot, jotka eivät vahvista opiskelumotivaatiota

4.2.4 Attribuutioiden vaikutus opiskelumotivaatioon

Sitä, kuinka paljon opiskelijat kokivat attribuutioiden vaikuttavan heidän opiskelumotivaatioonsa, mitattiin kyselylomakkeessa 5-portaisella asteikolla, joka sisälsi vaihtoehdot *ei ollenkaan*, *vähän*, *jonkin verran*, *melko paljon* ja *paljon*. Suurin osa eli 39 % (N=11) oli vastannut attribuutioiden vaikuttavan jonkin verran. *Melko paljon* oli vastannut 32 % (N=9) vastaajista ja *paljon* kaksi vastaajaa. Vähän oli sen sijaan vastannut 21 % (N=6) ja kukaan ei vastannut, ettei attribuutioilla olisi minkäänlaista vaikutusta opiskelumotivaatioon.

5 TULOSTEN TARKASTELO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tuloksista ilmeni, että tutkimukseen osallistuneet kasvatustieteiden opiskelijat ovat lähtökohtaisesti onnistumismotivoituneita. Ensinnäkin tutkimuksen vastaajat selittivät menestymistään usein sisäisillä syillä, kuten omalla vaivannäöllään. Lehtisen ja muiden (2016) mukaan onnistumistilanteissa syyn sijainti näyttäisikin olevan keskeisessä roolissa, ja heidän mukaansa onnistumismotivoituneet opiskelijat selittävät menestymistään sisäisillä syillä. Menestystä selittäväksi sisäiseksi syyksi mainittiin kuitenkin niukasti omat kyvyt, joka taas Weinerin (2014) teoriassa ja muussa lähdemateriaalissa mainitaan usein esimerkkinä. Epäonnistumistilanteessa sen sijaan Lehtisen ja muiden (2016) mukaan syyn pysyvyys on keskeistä: Onnistumismotivoituneet opiskelijat selittävät epäonnistumisensa muuttuvilla syillä. Tämä ilmiö oli nähtävissä tutkimuksessani, sillä epäonnistumistilanteita selittävistä syistä suuri osa oli muuttuvia, kuten huono opetus tai tiukka arviointi.

Myös motivaatiota laskeviin attribuutioihin liittyvissä vastauksissa oli nähtävissä opiskelijoiden onnistumismotivoituneisuus: Vaikka opiskelumotivaatio onkin laskenut opintojen sujussa huonommin, on taustalla oleva syy kuitenkin usein ulkoinen ja muuttuva. Tämä tulos tukee taas kerran Lehtisen ja muiden (2016) ajatusta onnistumismotivoituneista opiskelijoista. Onnistumismotivoituneisuutta voi tukea myös vastauksissa useasti mainitut hyvät opiskelutaidot. Sorićin ja Palekćin (2009) tutkimus nimittäin osoitti, että hyvät opiskelutaidot voivat suojata yksilöä negatiiviselta minäpuheelta.

Tuloksissa korostui selkeästi vastaajien kiinnostus omaa alaa kohtaan. Ensinnäkin sekä menestystä selittäväksi että motivaatiota lisääväksi syyksi mainittiin useaan otteeseen mielenkiinto aihetta kohtaan. Lisäksi motivaatiota lisääväksi attribuutioksi mainittiin menestymistilanteissa kokemus uuden oppimisesta ja epäonnistumistilanteissa oppimisen nälkä eli halu oppia se, mikä

jäi vielä oppimatta. Satunnaisissa vastauksissa mainittiin oppimishalun motiiviksi tietotaidon kerryttäminen tulevaa oman alan työelämää ajatellen. Yleisesti tutkimuksen vastaajajoukko on siis kiinnostunut omasta alastaan ja motivoitunut opiskelemaan kyseistä alaa.

Yliopisto tutkimuksen toteutusympäristönä näkyi selkeästi vastauksissa. Esimerkiksi menestymistä selittävässä attribuutioissa muuttuvia syitä oli pysyviä enemmän. Tämä voi johtua siitä, että yliopistossa opintojen monimuotoisuus on hyvin yleistä: Suoritustavoissa ja opetusmuodoissa voi olla paljonkin eroavaisuuksia. Lisäksi erot kurssien kiinnostavuudessa korostuvat varsinkin yliopistossa: Kiinnostusta ja halua oppia löytyy esimerkiksi sivuaineopintoihin, jotka on saanut valita itse, kun taas pakollisten kurssien kohdalla kiinnostus voi helposti olla vähäisempää.

Epäonnistumistilanteisiin liittyvässä motivaatiota lisäävässä attribuutioissa nousi esille priorisoinnin pakollisuus. Opiskelijat ovat siis tietoisia siitä, ettei kaikkea voi suorittaa täydellisesti, vaan kurssit täytyy priorisoida niiden tärkeyden tai oman kiinnostuksen ja jaksamisen mukaan. Toisaalta melko usein vastauksissa ilmeni myös turhautumisen kokemuksia siitä, ettei oma vaivannäkö riitä. Ruohotien (1998) mukaan ei-kontrolloitava syy epäonnistumisen taustalla voi johtaa siihen, ettei opiskelija odota menestyvänsä jatkossakaan. Selkeää luovuttamista ja avuttomuuden tunnetta ei ollut nähtävissä tämän tutkimuksen vastauksissa, mutta muutamissa vastauksissa selvästi epäröitiin opinnoissa menestymistä, kun tähänkään mennessä oma vaivannäkö ei ole riittänyt.

Tutkimuksen vastaajat kokivat yleisesti, että attribuutioilla on vaikutusta heidän opiskelumotivaatioonsa. Muutamat opiskelijat kuitenkin kokivat, ettei attribuutioilla olisi suurta vaikutusta heidän motivaatioonsa. Tulevaisuudessa olisikin mielenkiintoista tutkia, mistä tämä johtuu ja mikä toinen tekijä opiskelijan motivaatiota sitten ohjaa.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten pohdinta

Tutkimuksen tulokset antavat paljon pohdittavaa opetuksen näkökulmasta yleisesti korkeakoulutukseen liittyen sekä kasvatustieteen tiedekunnan opetuksen kehittämiseen liittyen. Opintojen kuormittavuus tuli esille lähes jokaista tutkimuskysymystä tarkasteltaessa. Epäonnistumista selittäviksi attribuutioiksi mainittiin muun muassa ajanpuute ja kiire sekä työmäärän suuruus. Lisäksi epäonnistumistilanteissa motivaatiota laskeneiksi attribuutioiksi mainittiin tiedostettu panostamattomuus sekä kokemus oman vaivannäön hyödyttömyydestä. Lisäksi motivaatiota lisääväksi attribuutioksi mainittiin priorisoinnin pakollisuuden tiedostaminen. Nämä kaikki edellä mainitut viittaavat yliopisto-opintojen kuormittavuuteen. Opiskelijoiden uupumus on jatkuvasti kasvava ilmiö ja on huolestuttavaa, että näinkin pienen vastaajajoukon keskuudessa ilmeni useita kuormittavuuteen ja uupumukseen yhdistettäviä tekijöitä.

Tutkimus antoi myös kehitysideoita kasvatustieteen tiedekunnan opetukseen. Palautteen vähyys ja huonous mainittiin useaan otteeseen selvitettyä attribuutioita, joilla ei ole vaikutusta motivaatioon opiskelijan menestyessä. Toisaalta on hyvä, ettei huonolla tai vähäisellä palautteella ole koettu olevan vaikutusta negatiivisesti opiskelijoiden motivaatioon, mutta on kuitenkin huomionarvoista, että vähäinen ja huono palaute mainittiin useasti kysymykseen vastatessa.

Toinen tiedekuntakohtaiseen opetukseen liittyvä pohdinta nousi esille samasta tutkimuskysymyksestä. Vastauksissa toistuivat useasti niin sanotut helppojen noppien kurssit ja kokemus liian helpolla pääsemisestä. Kyseisen syyn näkeminen opiskelumotivaatioon vaikuttamattomana syynä kertoo siitä, etteivät kyseiset kurssit ruoki opiskelijoiden sisäistä motivaatiota eivätkä tue kokemusta

opintojen merkityksellisyydestä. Täten kyseiseen ilmiöön olisikin kenties tärkeää perehtyä tarkemmin.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tuloksia tarkastellessa ja luokitellessa kävi ilmi, kuinka tulkinnanvaraisia monet vastaukset olivat. Vastauksissa ilmeni useita tilanteita, joissa attribuution olisi voinut sijoittaa Weinerin ulottuvuuksien kumpaankin sarakkeeseen riippuen siitä, miten asian tulkitsee. Lisäksi Weinerin (2014) teoriassa ja muissa hyödyntämissäni teoreettisissa lähteissä oli mainittu vain muutamia esimerkkejä satunnaisista tilanteista, joten joidenkin tulosten tulkitseminen oli täysin oman pohdinnan varassa.

Lisäksi kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä aiheutti haasteita. Kyselylomakkeessa on omat huonot puolensa, joita Tuomen ja Sarajärven (2002) mukaan ovat muun muassa kyselyyn vastaamattomuus ja avoimien vastausten niukkuus. Nämä molemmat piirteet olivat valitettavasti huomattavissa tutkimukseni aineistonkeruuprosessissa. Jouduin muistuttelemaan kyselystäni kahdesti Telegram-ryhmissä, jotta sain kasaan tarpeeksi vastauksia tutkimustani varten. Tämä johtuu luultavasti kyselylomakkeen otsikosta, jossa mainitaan attribuutio. Monet voivat sanan tuntemattomuuden vuoksi jättää kyselyn tekemättä, koska kokevat, etteivät osaa vastata kyselyyn kunnolla. Lisäksi joihinkin avoimiin kysymyksiin, jotka vaativat hieman enemmän pohdintaa, vastattiin muutamia kertoja ”en osaa sanoa” tai ”en tiedä”, mikä osaltaan vähentää varteen otettavia vastauksia. Tulevaisuutta ajatellen täytyy reflektoida, oliko kyseessä esimerkiksi kysymyksen huono muotoilu, jonka vuoksi vastaaja ei ymmärtänyt kysymystä täysin eikä siksi osannut vastata.

6.3 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkimus herätti paljon ajatuksia aiheeseen liittyvistä jatkotutkimuksista. Koska kyseessä on laadullinen tutkimus, vastaajien määrä on hyvin niukka, joten tulokset eivät ole yleistettävissä. Samalla kaavalla tehdyn määrällisen tutkimuksen avulla voitaisiin tarkastella, olivatko tämän tutkimuksen vastaukset linjassa suuremmalla otoksella tehdyn tutkimuksen vastauksiin. Lisäksi tässä

tutkimuksessa vastaajien joukko koostui vain Tampereen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoista. Olisikin mielenkiintoista tietää, vaihtelisivatko vastauksien attribuutiot, jos opiskelijat olisivatkin esimerkiksi tekniikan alan opiskelijoita.

Attribuutioita tutkiessa mukaan otetaan usein myös jokin muu tekijä, kuten opiskelutekniikat, kulttuurinen tausta tai tietty oppiaine (mm. Sorić & Palekčić, 2009; Sutantoputri & Watt, 2012; Vuletich ym., 2019). Täten olisikin mielenkiintoista tutkia tämän tutkimuksen pohjalta esimerkiksi opiskelutekniikoiden vaikutusta yksilön attribuutioihin Tampereen yliopiston kasvatustieteiden opiskelijoilla.

Kansainvälisissä tutkimuksissa, joissa kohteena olivat korkeakouluopiskelijat, ei mainittu opiskelijoiden ikää tai vuosikurssia. Olisikin siis mielenkiintoista kohdistaa attribuutiotutkimus aikuisopiskelijoihin ja selvittää, vaihtelevatko heidän attribuutionsa verrattuna esimerkiksi suoraan lukiosta yliopiston aloittaneisiin.

LÄHTEET

- Eskola, J. & Suoranta, J. (2008). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (8. painos). Vastapaino.
- Forsyth, D. R. (1990). An attributional analysis of students' reactions to success and failure. In R. S. Feldman (ed.) *The Social Psychology of Education: Current research and theory*. Cambridge University Press.
- Lehtinen, E., Vauras, M. & Lerkkanen, M-K. (2016). *Kasvatuspsykologia*. (3. uudistettu painos). PS-kustannus.
- Peltonen, M. & Ruohotie, P. (1992). *Oppimismotivaatio – Teoriaa, tutkimuksia ja esimerkkejä oppimishalukkuudesta*. (Aavaranta-sarja, 29). Otava.
- Ruohotie, P. (1998). *Motivaatio, tahto ja oppiminen*. Edita.
- Salmela-Aro, K. (toim.) (2018). *Motivaatio ja oppiminen*. PS-kustannus.
- Soriano-Ferrer, M. & Alonso-Blanco, E. (2020). Why have I failed? Why have I passed? A comparison of students' causal attributions in second language acquisition (A1-B2 levels). *British Journal of Educational Psychology*, 90(3), 648-662. <https://doi.org/10.1111/bjep.12323>
- Sorić, I. & Palekčić, M. (2009). The role of students' interests in self-regulated learning: The relationship between students' interests, learning strategies and causal attributions. *European Journal of Psychology of Education*, 24(4), 545–565. <https://doi.org/10.1007/BF03178767>
- Sutantoputri, N. W. & Watt, H. M. G. (2012). Attribution and Motivation: A Cultural Study among Indonesian University Students. *International Journal of Higher Education*, 1(2), 118–129. <http://dx.doi.org/10.5430/ijhe.v1n2p118>
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2002). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Vuletich, H. A., Kurtz-Costes, B., Bollen, K. A. & Rowley, S. J. (2019). A Longitudinal Study of the Domain-Generality of African American

Students' Causal Attributions for Academic Success. *Journal of Educational Psychology*, 111(3), 459–474.

<http://dx.doi.org/10.1037/edu0000299>

Weiner, B. (1985). An Attributional Theory of Achievement Motivation and Emotion. *Psychological Review*, 92(4), 548–573.

<https://doi.org/10.1037/0033-295X.92.4.548>

Weiner, B. (2014). The Attributional Approach to Emotion and Motivation: History, Hypotheses, Home Runs, Headaches/Heartaches. *Emotion Review*, 6(4), 353–361. <https://doi.org/10.1177/1754073914534502>

LIITTEET

Liite 1: Microsoft Forms -kyselylomake

Kyselylomake opiskelijoiden attribuutiotyöjen merkityksestä opiskelumotivaatioon

Tutkimukseni tarkoituksena on tarkastella yliopisto-opiskelijoiden kokemuksia attribuutiöiden merkityksestä opiskelumotivaatioon liittyen. Attribuutiolla tarkoitetaan yksilön tapaa selittää itselleen onnistumisiaan ja epäonnistumisiaan. Attribuutiötyylejä voivat siis esimerkiksi olla omat kyvyt, tentin helppous tai hyvä tuuri.

Tämä kysely on tarkoitettu Tampereen yliopiston kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunnan opiskelijoille. Olen itse elinikäisen oppimisen ja kasvatuksen opiskelija ja kerään aineistoa kandidaatintutkielmaani varten.

Kysymykset ovat avoimia kysymyksiä eli saat vastata niihin täysin omin sanoin. Kyselyn tekemiseen menee noin 15-20 minuuttia. Vastaaminen kyselyyn on täysin vapaaehtoista ja vastaukset tullaan käsittelemään anonymisti. Kukaan vastaajista ei siis ole tunnistettavissa. Aineisto tullaan hävittämään tutkimuksen päätyttyä.

Vastauksia kirjoittaessasi säilytähän opettajien ja kurssien nimet anonymieinä. Ethän siis mainitse vastauksissa opettajia ja kursseja, joihin vastaus liittyy.

Jos sinulla on kysymyksiä kyselyyn liittyen, ota rohkeasti yhteyttä elsa.helovuo@tuni.fi. Kiitos vastauksistasi!

* Pakollinen

Tutkimuslupa

1. Vastauksiani saa käyttää tutkimuksessa *

- Kyllä
 Ei

2. Annan suostumukseni henkilötietojen käsittelyyn *

Tietosuojailmoitus: https://tuni-my.sharepoint.com/:b/g/personal/elsa_helovuo_tuni_fi/ES6z_OTIpNplj-0FsiilOUIQBijjelvc51kevDAvCeP5Aug?e=wN5Fda

- Annan suostumukseni.
 En anna suostumustani.

Seuraava

* Pakollinen

Tausta

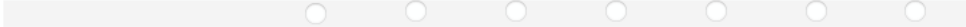
3. Minä vuonna aloitit kasvatustieteiden opinnot? *

- 2022
- 2021
- 2020
- 2019
- 2018
- 2017
- 2016
- 2015 tai sitä ennen

4. Kuinka motivoituneeksi koet itsesi tällä hetkellä opinnoissasi? *

1 = en lainkaan motivoitunut, 7 = erittäin motivoitunut

1   2   3   4   5   6   7

5. Onko yleinen opiskelumotivaatiosi muuttunut viimeisen vuoden aikana? *

Kehittynyt huonompaan suuntaan   Pysynyt samana   Kehittynyt parempaan suuntaan

6. Kun menestyt opinnoissasi hyvin, mistä tekijöistä se mielestäsi johtuu? *

*

Kirjoita vastaus

7. Kun menestyt opinnoissasi huonosti, mistä tekijöistä se mielestäsi johtuu? *

*

Kirjoita vastaus

8. Kun olet menestynyt opinnoissasi hyvin, mitkä menestystä selittävät syyt vahvistavat tai ylläpitävät mielestäsi opiskelumotivaatiotasi?

*

Kirjoita vastaus

9. Kun olet menestynyt opinnoissasi hyvin, mitkä menestystä selittävät syyt eivät mielestäsi vahvista opiskelumotivaatiotasi?

*

Kirjoita vastaus

10. Kun olet menestynyt opinnoissasi huonosti, mitkä epäonnistumista selittävät syyt heikentävät mielestäsi opiskelumotivaatiotasi?

*

Kirjoita vastaus

11. Kun olet menestynyt opinnoissasi huonosti, mikä epäonnistumista selittävä syy voisikin *nostaa* opiskelumotivaatiotasi?

*

Kirjoita vastaus

12. Kuinka paljon koet, että tapasi selittää onnistumisia ja epäonnistumisia, vaikuttavat opiskelumotivaatioosi? *

Ei ollenkaan   Vähän   Jonkin verran   Melko paljon   Paljon

Edellinen

Lähetä

Liite 2: Matriisit opiskelijoilla ilmenneistä attribuutioista

Menestystä selittävät tekijät	Vastaajat																												Yht.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
Panostus opintoihin	x		x		x	x					x					x	x	x						x		x			10	
Kiinnostava aihe				x			x			x		x	x	x		x			x	x	x	x			x		x	x	14	
Kokonaisvaltainen hyvinvointi								x	x										x					x			x		5	
Hyvä opetus				x						x					x					x		x				x			6	
Itselle sopiva suoritustapa				x				x		x				x								x	x						6	
Hyvät opiskelutaidot						x						x					x					x		x					5	
Hyvä tuuri		x				x																							2	
Arviointi																			x									x	2	
Aiemmat onnistumisen kokemukset									x																				1	
Aiemmin opittu tieto						x				x																			2	
Persoonallisuus/luonne												x																x	2	
Ryhmässä työskentely																												x	x	2
Yht.	1	1	1	3	1	4	1	2	2	4	1	2	1	2	2	1	3	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	4	3	57

Epäonnistumista selittävät tekijät	Vastaajat																												Yht.	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28		
Motivaation puute	x			x						x		x						x	x										6	
Ajanpuute/kiire	x									x							x					x	x		x				6	
Liian vähäinen panostus opintoihin			x			x	x											x		x	x		x			x			8	
Oma osaamisen taso		x														x													2	
Liian vaikea aihe/kurssi				x	x		x					x					x	x											6	
Huono opetus				x											x							x							3	
Aihe ei kiinnosta					x					x	x	x			x		x		x		x		x			x		x	x	11
Itselle huono suoritustapa					x								x								x								3	
Huono tuuri						x																							1	
Muun elämän kuormittavuus							x	x			x	x								x				x	x			x	8	
Työmäärän suuruus									x																		x		2	
Tiukka arviointi																													x	1
Yht.	2	1	1	3	3	2	3	2	0	3	2	4	1	0	2	1	3	3	4	1	1	3	3	1	3	1	2	2	57	